Štvrtok 24. októbra 2019

P9_TA(2019)0042

Situácia LGBTI osôb v Ugande

Uznesenie Európskeho parlamentu z 24. októbra 2019 o situácii LGBTI osôb v Ugande (2019/2879(RSP))

(2021/C 202/10)

Európsky parlament,

— so zreteľom na svoje predchádzajúce uznesenia o Ugande,

— so zreteľom na svoje predchádzajúce uznesenia o diskriminácii na základe sexuálnej orientácie, najmä na uznesenie zo 4. februára 2014 o pláne EÚ na boj proti homofóbii, diskriminácii na základe sexuálnej orientácie a rodovej identity ([1]) a uznesenie zo 14. februára 2019 o budúcnosti zoznamu opatrení zameraných na LGBTI osoby (2019 – 2024) ([2]),

— so zreteľom na spoločné vyhlásenie vysokej predstaviteľky EÚ pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku a generálneho tajomníka Rady Európy z 9. októbra 2019 k Európskemu a Svetovému dňu boja proti trestu smrti,

— so zreteľom na vyhlásenie vysokej predstaviteľky Federicy Mogheriniovej v mene EÚ zo 17. mája 2019 pri príležitosti Medzinárodného dňa boja proti homofóbii, transfóbii a bifóbii,

— so zreteľom na výročnú správu EÚ o ľudských právach a demokracii vo svete v roku 2018 (časť o Ugande), ktorú Európska rada prijala 13. mája 2019,

— so zreteľom na článok 2, článok 3 ods. 5, články 21, 24, 29 a 31 Zmluvy o Európskej únii (Zmluva o EÚ) a články 10 a 215 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ), ktoré EÚ a jej členské štáty vo vzťahoch s okolitým svetom zaväzujú dodržiavať a presadzovať všeobecné ľudské práva a ochraňovať jednotlivcov a prijať reštriktívne opatrenia v prípade vážnych porušení ľudských práv,

— so zreteľom na medzinárodné záväzky v oblasti ľudských práv vrátane záväzkov, ktoré sú obsiahnuté vo Všeobecnej deklarácii ľudských práv a v Európskom dohovore o ľudských právach a základných slobodách,

— so zreteľom na súbor nástrojov Rady Európskej únie na presadzovanie a ochranu uplatňovania všetkých ľudských práv lesbami, gejmi, bisexuálnymi a transrodovými osobami (ďalej len „súbor nástrojov LGBTI“),

— so zreteľom na usmernenia EÚ o presadzovaní a ochrane uplatňovania všetkých ľudských práv LGBTI osobami,

— so zreteľom na príslušné usmernenia EÚ týkajúce sa trestu smrti, mučenia a iného krutého, neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania, ako aj obhajcov ľudských práv,

— so zreteľom na najnovšie všeobecné pravidelné preskúmanie Rady OSN pre ľudské práva týkajúce sa Ugandy,

— so zreteľom na Chartu základných práv Európskej únie a najmä na jej článok 21, ktorý zakazuje diskrimináciu na základe sexuálnej orientácie,

— so zreteľom na Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach (ICCPR) z roku 1966, ktorého zmluvnou stranou je Uganda od roku 1995,

([1]) Ú. v. EÚ C 93, 24.3.2017, s. 21.
([2]) Prijaté texty, P8_TA(2019)0129.

— so zreteľom na list podpísaný 70 poslancami Európskeho parlamentu z viacerých strán z 15. októbra 2019 o prenasledovaní komunity LGBTI v Ugande,

— so zreteľom na svoje uznesenie z 13. marca 2014 o začatí konzultácií s cieľom pozastaviť účasť Ugandy a Nigérie na Dohode z Cotonou vzhľadom na nedávno prijaté právne predpisy, ktoré ďalej kriminalizujú homosexualitu ([3]),

— so zreteľom na dohodu o partnerstve AKT – EÚ (Dohoda z Cotonou) a najmä na jej článok 8 ods. 4 o nediskriminácii,

— so zreteľom na Jogjakartské zásady (zásady a štátne záväzky o uplatňovaní medzinárodných právnych predpisov v oblasti ľudských práv týkajúcich sa sexuálnej orientácie, rodovej identity, rodového vyjadrenia a pohlavných znakov) prijaté v novembri 2006 a so zreteľom na 10 dodatočných zásad („plus 10“) prijatých 10. novembra 2017,

— so zreteľom na ústavu Ugandskej republiky,

— so zreteľom na článok 144 ods. 5 a článok 132 ods. 4 rokovacieho poriadku,

A. keďže v posledných týždňoch došlo v Ugande k extrémne homofóbnym prejavom orgánov, najmä zo strany Simona Lokoda, ugandského ministra zodpovedného za etiku a integritu, ktorý 10. októbra 2019 oznámil plány na opätovné predloženie návrhu zákona proti homosexualite, ktorý by zahŕňal trest smrti za „homosexualitu s priťažujúcimi okolnosťami“; keďže aj viacerí poslanci ugandského parlamentu podporujú navrhovaný nový zákon;

B. keďže 12. októbra hovorca vlády Ofwolo Opondo vyhlásil, že vláda nemá v úmysle zaviesť žiadny nový zákon, pokiaľ ide o činnosti LGBTI osôb, pretože „súčasné ustanovenia trestného zákonníka sú dostatočné“; keďže to potvrdil hlavný tlačový tajomník prezidenta Museveniho;

C. keďže súčasné ustanovenia trestného zákonníka porušujú ľudské práva a kriminalizujú homosexualitu; keďže sexuálny styk osôb rovnakého pohlavia je naďalej nezákonný a postihnuteľný trestom odňatia slobody až na doživotie podľa článkov 145 a 146 ugandského trestného zákonníka, ktorý kriminalizuje „pohlavný styk akejkoľvek osoby proti prirodzenosti“, a keďže mnohé existujúce zákony umožňujú diskrimináciu LGBTI osôb, čo obmedzuje ich prístup k zamestnaniu, bývaniu, sociálnemu zabezpečeniu, vzdelávaniu alebo zdravotníckym službám);

D. keďže zákon proti homosexualite, ktorým sa zakazuje propagovanie homosexuality a ktorý ukladá trest smrti za homosexuálne činy, bol zavedený už v roku 2014 na podnet prezidenta Museveniho, avšak ugandský ústavný súd tento zákon nakoniec vyhlásil za neplatný; keďže široké medzinárodné spoločenstvo dôrazne odsúdilo navrhovaný zákon a mnohí darcovia vrátane členských štátov EÚ, Spojených štátov a Svetovej banky prijali rozhodnutie zastaviť svoju rozvojovú pomoc tejto krajine;

E. keďže táto udalosť, žiaľ, poukazuje na hrozivú situáciu LGBTI osôb v Ugande, kde sú rozšírené homofóbne názory; keďže organizácie v oblasti ľudských práv pravidelne informujú o spoločenskej diskriminácii, trestných činoch z nenávisti a protihomosexuálnych kampaniach vrátane obťažovania, bitia, vydierania, vysťahovania, svojvoľného zatýkania a zadržiavania a zabíjania;

F. keďže podľa skupín pre ľudské práva v Ugande došlo k znepokojujúcemu nárastu útokov proti LGBTI osobám; keďže podľa združenia LGBTI organizácií Sexual Minorities Uganda (Sexuálne menšiny Uganda) traja homosexuálni muži a jedna transrodová žena boli tento rok zavraždení, pričom uvedená transrodová žena bola aktivistka LGBTI Brian Wasswa, ktorú napadli v jej dome 4. októbra 2019;

G. keďže ugandská ústava zakazuje diskrimináciu z viacerých dôvodov, ale nerozširuje tento zákaz na diskrimináciu na základe sexuálnej orientácie;

([3]) Ú. v. EÚ C 378, 9.11.2017, s. 253.

Štvrtok 24. októbra 2019

H. keďže si spoločná zahraničná a bezpečnostná politika Európskej únie kladie za cieľ rozvíjať a upevňovať demokraciu a právny štát, ako aj dodržiavať ľudské práva a základné slobody; keďže rozvojová pomoc EÚ pre Ugandu predstavuje 578 miliónov EUR v rámci národného indikatívneho programu na roky 2014 – 2020; keďže medzi kľúčové ciele tohto programu patrí podpora a ochrana dobrej správy vecí verejných a dodržiavanie ľudských práv;

I. keďže príjemcovia prostriedkov Európskeho rozvojového fondu podliehajú prísnej podmienenosti, pokiaľ ide o dodržiavanie ľudských práv, zásad právneho štátu, slobody náboženského vyznania a ochranu menšín;

J. keďže v máji 2019 v súlade s článkom 8 Dohody z Cotonou Uganda a Európska únia opätovne potvrdili svoje úzke partnerstvo v rámci politického dialógu;

K. keďže medzinárodná spolupráca EÚ by mala podporovať úsilie štátov AKT pri vytváraní podporných právnych a politických rámcov a pri odstraňovaní represívnych zákonov, politík, praktík, stigmatizácie a diskriminácie, ktoré ohrozujú ľudské práva;

L. keďže 32 z celkovo 54 afrických krajín kriminalizuje vzťahy medzi osobami rovnakého pohlavia a keďže Mauritánia, Sudán, severná Nigéria a Somálsko trestajú homosexualitu smrťou;

1. vyjadruje hlboké znepokojenie nad tým, že v politickej diskusii v Ugande sa opäť objavuje návrh zákona proti homosexualite; dôrazne odsudzuje slovné prejavy Simona Lokoda, ktoré podnecujú homofóbiu a nenávisť, a opätovne zdôrazňuje svoj ostrý nesúhlas so všetkými formami diskriminácie na základe sexuálnej orientácie, ako aj akékoľvek podnecovanie k nenávisti a násiliu voči LGBTI osobám;

2. berie na vedomie vyhlásenie hovorcu prezidenta Museveniho, ktoré popiera akýkoľvek zámer vlády predložiť nový návrh zákona, a vyzýva ugandskú vládu, aby toto vyhlásenie plne podporila;

3. zdôrazňuje, že diskriminácia LGBTI osôb ohrozuje najzákladnejšie zásady v oblasti ľudských práv, ktoré sú zakotvené vo Všeobecnej deklarácii ľudských práv; opakuje, že sexuálna orientácia a rodová identita sú záležitosti, ktoré prislúchajú k právu jednotlivcov na súkromie, ako ho zaručuje medzinárodné právo a ústavy jednotlivých štátov;

4. dôrazne odmieta uplatňovanie trestu smrti za akýchkoľvek okolností, ako aj akékoľvek právne predpisy ukladajúce trest smrti za homosexualitu; vyzýva EÚ a jej členské štáty, aby ďalej nabádali vládu Ugandy, aby prehodnotila svoje stanovisko k trestu smrti;

5. vyjadruje poľutovanie nad tým, že ugandské právo je stále veľmi diskriminačné voči LGBTI osobám, a naliehavo vyzýva ugandské orgány, aby preskúmali všetky právne predpisy, ktoré kriminalizujú homosexualitu a aktivistov LGBTI, najmä podľa článkov 145 a 146 trestného zákonníka;

6. pripomína ugandskej vláde jej záväzky v rámci medzinárodného práva a Dohody z Cotonou, ktoré požadujú dodržiavanie univerzálnych ľudských práv;

7. je hlboko znepokojený všeobecným zhoršením situácie v oblasti ľudských práv LGBTI osôb v Ugande vrátane rastúceho porušovania ich sociálnych práv, slobody prejavu, práv na rodovú rovnosť a práva na bývanie; odsudzuje nedávne zabitie Briana Wasswa a vyjadruje poľutovanie nad znepokojujúcim počtom obetí z dôvodu sexuálnej orientácie, a to aj zo strany národných bezpečnostných síl; naliehavo vyzýva ugandské orgány, aby dôkladne a nestranne vyšetrili každé násilie alebo útoky proti LGBTI osobám a aby brali páchateľov na zodpovednosť;

8. vyzýva ugandskú vládu, aby posilnila mechanizmy nápravy v policajných silách v súvislosti s porušovaním ľudských práv, s cieľom zabezpečiť, aby príslušníci polície dodržiavali svoju povinnosť chrániť práva všetkých ľudí vrátane členov komunity LGBTI, a aby zaručila, aby všetci obhajcovia ľudských práv a mimovládne organizácie, ktoré pracujú v mene komunity LGBTI v Ugande, boli za akýchkoľvek okolností a bez strachu z represálií a bez akýchkoľvek obmedzení schopní za každých okolností vykonávať svoju legitímnu činnosť, ako aj uplatňovať svoje právo na slobodu združovania;

9. pripomína záväzky Ugandy podľa Dohody z Cotonou a medzinárodného práva dodržiavať ľudské práva a základné slobody;

10. vyzýva delegáciu EÚ v Ugande, aby naďalej pozorne monitorovala situáciu LGBTI osôb a aby na mieste aktívne podporovala organizácie občianskej spoločnosti a obhajcov ľudských práv a LGBTI osoby; zdôrazňuje význam zvyšovania informovanosti a chápania situácie LGBTI osôb a ich rodín;

11. vyzýva EÚ, aby účinne plne využívala politický dialóg ustanovený v článku 8 Dohody z Cotonou, ako aj súbor nástrojov pre LGBTI osoby a jeho sprievodné usmernenia, v rámci svojho dialógu s ugandskými orgánmi s cieľom pomôcť dekriminalizovať homosexualitu, obmedziť násilie a diskrimináciu a chrániť obhajcov ľudských práv LGBTI osôb;

12. opakuje svoje predchádzajúce výzvy, aby Komisia a Rada do každej budúcej dohody, ktorá nahradí Dohodu z Cotonou, zahrnuli zmienku o nediskriminácii na základe sexuálnej orientácie;

13. vyzýva EÚ, aby posilnila obranu a presadzovanie ľudských práv v Ugande, najmä prostredníctvom cielenej podpory organizácií občianskej spoločnosti a úplného vykonávania usmernení EÚ o obhajcoch ľudských práv;

14. poveruje svojho predsedu, aby toto uznesenie postúpil Rade, Komisii, podpredsedníčke Komisie/vysokej predstaviteľke Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku, prezidentovi Ugandy, parlamentu Ugandy a Africkej únii a jej inštitúciám.